

MORGENDIENST

zondag 5 mei 2019, 3^e zondag van Pasen (Misericordias)

m.m.v. Cantorij

Grote Kerk, Wildervank

voorganger: ds. Marien Grashoff

Oefenen : Lied 646 / Lied 701

Welkom

DIENST VAN VOORBEREIDING

Aanvangslied : Psalm 33: 1

Moment van stilte

Groet

Gebed voor de wereld

Bemoediging¹

De aarde is van God, [Psalm 24,1]
DE WERELD EN WIE HAAR BEWONEN.

Zie hoe goed het is, en kostbaar, [Psalm 133,1]
ALS MENSEN WERKELIJK SAMENWONEN.

Goedheid en trouw ontmoeten elkaar, [Psalm 85,11]
GERECHTIGHEID EN VREDE GAAN HAND IN HAND.

Al zouden de leerlingen van de Heer ook zwijgen, [Lukas 19,40]
DAN ZULLEN DE STENEN NOG ROEPEN.

Heer, open mijn lippen; [Psalm 51,17]
MIJN MOND ZAL ZINGEN VAN UW EER!

Glorialied : Psalm 33: 2, 7

DIENST VAN HET WOORD

Gebed van de zondag

Ruimte voor de kinderen

Lezing uit het Oude Testament : Jeremia 32,36-41²

Zingen : Lied 650: 1, 2, 6, 7

Lezing uit het Nieuwe Testament : Lukas 24,36-48³

Acclamatie

Voor uw Woord in de Schriften,
voor uw Woord in ons midden,
voor uw Woord in ons hart,

¹ Ontleend aan het dagelijks morgengebed op Iona; *Iona Abbey Worship Book* (2017), p63.

² [Nieuwe bijbelvertaling](#) (2014) – iets bewerkt.

³ [Nieuwe bijbelvertaling](#) (2014) – bewerkt.

DANKEN WIJ U, O GOD.

Zingen : Lied 646

Preek

We zijn alweer twee zondagen voorbij Pasen. Tot aan Pinksteren blijft dit de centrale boodschap in elke zondagse dienst: de Heer leeft! Met Pasen hebben we dat in alle toonaarden gezongen. Maar de waarheid en de werkelijkheid van die boodschap moeten langzaam indalen. En daar neemt de kerk dan ook zes zondagen de tijd voor, ieder jaar opnieuw.

De Heer is opgewekt uit de doden. Hoe kan een mens dat geloven? Als mensen één ding zeker weten is het dit: dood is dood. Iedere keer als iemand sterft, hoe oud of jong ook, blijft die waarheid keihard staan. Dus: hoe kan een mens de waarheid en werkelijkheid van Pasen geloven? Want onze doden keren nooit terug.

-

Vanaf het allereerste begin is die vraag levensgroot in de kerk blijven staan – en minstens zo *buiten* de kerk. Want hoe kun je dat geloven? Een van de ‘oplossingen’ was om het lijden en sterven van Jezus op te vatten als een louter geestelijk gebeuren. Iemand anders zou in zijn plaats zijn gekruisigd; zijn geest zou voor het sterven al zijn opgestegen naar God; er zou een soort toneelspel zijn opgevoerd zodat de mensen *dachten* dat Jezus aan het kruis stierf. Die laatste ‘oplossing’ vinden we bijvoorbeeld in de Koran,⁴ maar ook christenen hebben lijden en sterven opgevat als iets dat niet echt gebeurd is. Want als Christus louter geestelijk, ofwel goddelijk, is, dan is het hele probleem hoe een *mens* kan terugkeren uit de doden op slag verdwenen.⁵

Precies om die reden is Lukas bijzonder uitgesproken in het verhaal dat wij lezen. Jezus staat midden tussen zijn leerlingen. Ze kunnen hem zien en aanraken; hij eet net als ieder mens. Lukas benadrukt sterk dat het geen inbeelding is, geen spookbeeld, geen vrome fantasie. Bij het verhaal van Paasmorgen was Lukas nog voorzichtig in zijn bewoordingen: het graf is leeg en de Heer *werd opgewekt*, maar hoe of wat kregen we niet te horen. Nu zegt Jezus zelf dat *de messias zal opstaan*. Dat is een stuk concreter. Hier is Pasen voluit opstanding.

⁴ Het staat in Soera 4, *al-Nisā'*, 157 en 158:

¹⁵⁷ *En omdat ze zeiden: 'Wij hebben de Masīh, Īsā, zoon van Maryam, de boodschapper van Allah gedood.' Maar zij hebben hem niet gedood, noch hebben zij hem [ten dode] gekruisigd, doch het werd hun als zodanig voorgehouden. En zij die hierover van mening verschillen, verkeren zeker in twijfel. Zij hebben daaromtrent geen kennis, doch volgen slechts een vermoeden, en zij hebben hem zeker niet gedood.* ¹⁵⁸ *Integendeel, Allah verhief hem tot Zich en Allah is Almachtig, Alwijs.*

⁵ Zo bv. de – door de Westerse en de Byzantijnse kerken kettters verklaarde – stroming van het zg. [monofysitisme](#) die leert dat Christus maar één ('mono') natuur ('fysis') had, nl. een goddelijke. Weliswaar is Christus geboren als de mens Jezus, maar door zijn doop, zijn leven en zijn lijden is die menselijke natuur geheel overgenomen door de goddelijke. Deze stroming ontstond in de 5e eeuw, maar heeft oudere wortels, en bestaat nog steeds. De huidige oosters-orthodoxe kerken zien Christus als een persoon met één god-menselijke natuur, wat je zou kunnen beschouwen als een variatie op het monofysitisme (maar dat vinden die kerken zelf niet). De oude monofysitische leer vinden we bv. in de Koptische, de Syrisch-orthodoxe of de Armeens-apostolische kerken. Met vluchtelingen mee komt hun geloof tegenwoordig ook naar Nederland: een buurgeslacht van ons is Syrisch-orthodox.

En dan worden we even stil... Sommigen onder ons hebben hier geen enkel probleem mee. 'De Heer staat op, dat hoef ik niet te begrijpen, maar het is gewoon mijn geloof. Zó is het.' En ik zal de laatste zijn om dat tegen te spreken.

Maar tegelijk zullen anderen onder ons hier meteen over struikelen. Het gaat zó in tegen hun wereldbeeld, dat ze er niets mee kunnen. Ze geloven zeker wel dat de Heer leeft, maar kunnen dat niet (meer) koppelen aan het letterlijk nemen van opstanding. Ook dan zal ik de laatste zijn om het tegen te spreken – al was het maar omdat ik eerlijk gezegd ook bij die 'anderen' hoor.

Ik zeg het nu een keer hardop zoals het al vele jaren is. Voor sommigen is opstanding gewoon een feit dat voluit deel is van hun geloof. Vanmorgen vinden zij zeker Lukas aan hun zijde. Maar voor anderen is dat al heel lang een probleem. En welbeschouwd staan zij op Paasmorgen niet alleen, want alle evangelisten benadrukken het *ongelooflijke* van dat lege graf.

Wat moeten we dan geloven? We *moeten* niets. De kerk heeft er tenminste vier eeuwen over gedaan voor ze een beetje bedacht had hoe dat nou moest zitten met God en mens, met de mens Jezus en Christus de zoon van God. En tot op de dag van vandaag zijn er in een aantal Oosterse kerken nogal andere oplossingen voor bedacht dan in de Westerse of Oosters-orthodoxe kerken.⁶

-

De sleutel zit in wat Lukas – en de andere evangelisten – steeds weer herhalen, zowel in de verhalen van Paasmorgen als erna. Namelijk, dat de leerlingen het pas kunnen en durven geloven *wanneer ze de Schriften begrijpen*. Vorige week hoorden we het verhaal van de Emmaüs-gangers, waarin alles daarom draait en ook om de liturgie van het breken van het brood. Opstanding leer je dus pas werkelijk verstaan in de dienst van Schrift en Tafel.

Die dienst is uiteraard de kerkdienst. Maar diezelfde dienst hoort evenzeer thuis in het gewone dagelijkse leven. Bijvoorbeeld wanneer we zelf thuis de bijbel lezen – dat is een goede gewoonte die ik graag aanbeveel. Maar we vervullen die dienst van Schrift en Tafel evengoed wanneer we onszelf of elkaar moed inspreken, hoop geven, liefde delen, barmhartigheid doen, opkomen voor gerechtigheid en vrede. Hoofd, hart en handen doen allemaal mee. 's Zondags in de kerk en de rest van de week op de plekken waar wij leven en werken.

Daarom is Lukas op Paasmorgen zo voorzichtig met zijn woorden. Daarom ook is hij vandaag een stuk duidelijker. Maar het draait vooral om wat daarin en daartussen zit: het *verstaan van de Schriften*.

-

De Schriften verstaan kan betekenen dat wij anders omgaan met feiten. Bv. dat we accepteren dat er feiten zijn die we niet kunnen meten of bewijzen. Maar het kan ook zijn dat we leren de feiten te laten voor wat ze zijn zonder dat die het laatste woord krijgen.

⁶ Zie de voorgaande voetnoot. De lijn van die Oosterse kerken heet officieel het [miasitisme](#) (van 'mia' = 'één' en 'fysis' = 'natuur').

Dood is dood. Zo hard is het leven. Maar dat is niet het laatste woord. Er is leven voorbij de dood. Maar het vraagt geloof om dat te kunnen zeggen.

In de wereld is er altijd meer dan genoeg om met recht en reden te wanhopen aan de toekomst. De ijskoude manier waarop de NAM of de overheid mensen in de kou laten staan, het schaamteloze graaigedrag van bestuurders en grote bazen, het egoïsme en de hebzucht van veel mensen, het tempo waarin we met z'n allen het milieu naar de knoppen helpen, de eindeloze herhaling van oorlogen – enzovoort. Het is niet moeilijk om het begrip 'zonde' concreet in te vullen en te wanhopen over de toekomst.

Juist dan hebben we de hoop en het inzicht nodig van bijbelse profeten en evangelisten. Juist dan helpt ons het onderricht van Jezus. Juist dan moeten we leren zien dat dood en ondergang nooit het laatste woord krijgen. En dat leren we door de Schriften te verstaan.

Juist dan ook hebben we sacramenten nodig: momenten waarop we vieren hoe het heilige voluit aanwezig is in het alledaagse bestaan. De Heer breekt ons het brood, omdat hij leeft.

Het is heel gemakkelijk om die Schriften te negeren. Want we weten het zelf allemaal toch beter. Als mensen houden we ons liever aan de feiten, want die kunnen we immers naar onze hand zetten? Of kunnen we dat toch niet? Moeten we toch leren dat er feiten en feiten zijn? Dat soms de feiten even niet de doorslag moeten geven?

Het is nog gemakkelijker om sacramenten te negeren. Er is toch niets heiligs aan witbrood en zoete wijn? En wat een onzin en hocuspocus daar bij de pastoor. Of is het toch geen onzin? Is het besef dat wij vergeven worden en zelf ook kunnen vergeven, misschien precies het soort bevrijding dat de weg vrijmaakt voor werkelijke verandering en vernieuwing? Is dat kwetsbare symbool misschien krachtiger dan alle mediageweld dat ons dagelijks overstroomt?

-

Leren wat opstanding is. Dat doen we tussen Pasen en Pinksteren. Maar de Geest komt natuurlijk niet pas op Pinkstermorgen. Die Geest zweefde al op de wateren van de oervloed. Die Geest duikt voortdurend op in alle verhalen, profetieën, wijsheid en Psalmen. Die Geest leert ons de Schriften verstaan.

Wanneer we in die Geest de tijd van Pasen naar Pinksteren bewust meemaken, zullen we op Pinksteren zeker het Licht zien. Licht van Christus – HEER WIJ DANKEN U!

Amen.

Zingen : *Lied 701*

DIENST VAN HET ANTWOORD

Collecte
Gebeden

Onze Vader
Slotlied : *Lied* 416
Zegen

Na de zegen : *Lied* 708: 1, 6